

SPOR ÂLEMİ DERGİSİNE GÖRE İKİNCİ SPOR KONGRESİ (1925)*

SECOND SPORTS CONGRESS ACCORDING TO SPORTS ÂLEMİ MAGAZINE (1925)

Şenay ATAM**
Ahmet Caner ÇATAL***
Murat KURU****

Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 29/11/2024 Düzeltme/Revised: 26/12/2024 Kabul/Accepted: 27/12/2024

Araştırma Makalesi / Research Article

Atf / Cite as: Atam, Ş., Çatal, A. C. ve Kuru, M. (2024). Spor Âlemi Dergisine Göre İkinci Spor Kongresi (1925). *Bellek Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 173-184. <https://doi.org/10.52735/bellek.1593235>

ÖZ

Yayım hayatına 6 Kasım 1919 tarihinde başlayan Spor Âlemi Dergisi spor tarihi açısından öneme sahiptir. 1928 yılına kadar yayımlanan derginin imtiyaz sahibi Said Tevfik, başyazarı Burhaneddin Bey'dir. On beş günde bir yayımlanan dergide futbol ağırlıklı olarak boks, tenis, hokey, yüzme, bisiklet, cirit, atletizm gibi diğer spor dalları hakkında okuyuculara bilgilere yer verilmiştir. Dergi, Birinci Dünya Savaşı'nın henüz bittiği, Ankara'da Millî Mücadele'nin başladığı dönemde yayımlanmıştır. Bu durum dergiyi daha ilgi çekici hale getirmektedir. Uzun yıllar süren savaşın insanlarda meydana getirdiği psikolojik ve sosyolojik değişimler spor etkinliklerine de yansımıştır. Spor, özellikle de futbol sadece oynayanlar açısından değil izleyenler açısından da ilgi çeker hale gelmiştir. Özellikle işgal yılları döneminde İstanbul ve Anadolu'daki gençlerin savaş haricinde müsabakalarla karşı karşıya geldiği bir rekabet süreci başlamıştır. Spor Âlemi Dergisi de sporun daha da ilgi çekici hale gelmesi için üzerine düşen vazifeyi yerine getirmeyi amaç edinmiştir.

Millî Mücadele'nin kazanılması ve ardından 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla her alanda olduğu gibi spor alanında da yeni adımlar atılmaya başlanmıştır. Spor alanında dünyadaki gelişmelerin takip edilmeye başlandığı ve buna ayak uydurulmaya çalışıldığı süreçte ilk defa devletin de 1924 yılı itibarıyla bazı çalışmalar yapmaya başladığı görülmüştür. Bu yılda Birinci Türk Spor Kongresi toplanmış, hatta ulusal düzeyde bir futbol turnuvası düzenlenmiştir. 1925 yılında bu kongrenin ikincisi yapılmış, Başvekil İsmet Paşa kongreye bizzat katılmıştır. Kongrede ele alınan konular ve yapılan konuşmalar ise Spor Âlemi Dergisinin 1 Ekim 1925 tarihli sayısında detaylarıyla anlatılmıştır. Yedinci yılına giren Spor Âlemi Dergisi de bu dönemde haftalık olarak

* Bu araştırma sürecinde; TR Dizin 2020 kuralları kapsamında “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbirini gerçekleştirilmemiştir. Ayrıca bu araştırma “Etik Kurul İzni” gerektirmeyen bir çalışmadır.

** Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, senayatom@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8672-3063

*** Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, ahmetcanercatal@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5112-6170

**** Öğretmen, TC. Millî Eğitim Bakanlığı, nebukatzazar@icloud.com, ORCID ID: 0009-0001-1834-937X

yayımlanmaktadır. Spor Âlemi Dergisinde kongre üyelerinin seçimi, kongrede alınan kararlar gibi hususlar detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Özellikle kongrede kesinleştirilen hususların ayrı başlıklar halinde anlatıldığı dikkati çekmektedir. Bu çalışmada Türk Sporunun yeni şekillenmeye başladığı süreçte Spor Âlemi Dergisinde detayları ile anlatılan İkinci Spor Kongresi'nde ele alınan konular ve bunların Türk sporuna etkileri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor Âlemi, Spor Kongresi, Futbol, Türkiye İdman Cemiyeti

EXTENDED SUMMARY

Spor Âlemi Magazine, which started its publication life on 6 November 1919, has an important place in the history of sports. Published until 1928, the magazine's concessionaire was Said Tevfik and its editor-in-chief was Burhaneddin Bey. The magazine, which was published every fifteen days, provided readers with information on sports branches such as boxing, tennis, hockey, swimming, cycling, javelin, athletics, with a focus on football. The magazine was published at the end of the First World War and the beginning of the National Struggle in Ankara. This situation makes the magazine more interesting. The psychological and sociological changes brought about by the long years of war were also reflected in sports activities. Sports, especially football, became interesting not only for those who played but also for those who watched. Especially during the occupation years, a process of competition began in which young people in Istanbul and Anatolia faced each other in non-war competitions. Spor Âlemi Magazine also aimed to fulfil its duty to make sports more interesting.

The successful conclusion of the Turkish War of independence of the Republic of Turkey in 1923 paved the way for the way for the introduction of new initiatives in sports, alongside other areas of national development. Starting in 1924, it was observed that the state began to undertake certain studies for the first time during a period when global developments in sports were being followed and efforts were being made to keep up with them. A Turkish Sports Congress took place this year, and a national football tournament. The second congress of this nature was convened in 1925, and Prime Minister İsmet Pasha was present. The topics discussed and speeches made at the congress were described in detail in the issue of Spor Âlemi Magazine dated 1 October 1925. Spor Âlemi Magazine, which entered its seventh year, was published weekly during this period. The congress, which started at 14:30 on Friday, was held in the meeting hall in the Municipality Building in Ankara. The congress, which lasted for three days, continued with negotiations after İsmet Pasha's opening speech. Issues such as the election of the members of the congress and the decisions taken at the congress were discussed in detail in Spor Âlemi Magazine.

It is noteworthy that the issues finalised in the congress were described under separate headings. In this study, the issues addressed in the Second Sports Congress, which was described in detail in the Spor Âlemi Magazine during the period when Turkish Sports was just beginning to take shape, and their effects on Turkish Sports were emphasised.

At the Second Sports Congress, a number of issues related to sports were discussed and decisions were taken. However, it is seen that the expectations of the writers of Spor Âlemi Magazine were not met in terms of whether the congress was productive or not. Especially after the presidency was passed from Hamdullah Suphi Bey to Fethi Bey, it was emphasised that the discussions were far from their purpose and Fethi Bey remained a spectator. It was stated that the fact that when a delegate expressed an opinion on the unity of sports and the needless gossip should be left aside, it was accepted as a club or personal opinion and another delegate took the floor and tried to refute his opinion was an indication that the congress could not unite around a dominant idea. Although economic insufficiency was one of the main issues complained about by the federations, the fact that no idea was put forward at the congress was seen as a deficiency. Therefore, at the Second Sports Congress, no representative expressed a satisfactory opinion on the value and development of sports, and according to Spor Âlemi Magazine, it was just an empty congress and could not go beyond being a congress where simple problems were solved. Although Spor Âlemi Journal was critical of the Second Sports Congress, it is important for the development of sports in the newly established Republic of Turkey that the leading names of Turkish sports come together and share their thoughts on what to do in order to develop sports.

Keywords: Spor Âlemi, Sports Congress, Football, The Turkish Sport Association.

GİRİŞ

Günümüzde spor olarak adlandırılan faaliyetlerin Türk kültüründe günlük yaşamın bir parçası olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Tarihsel süreçte yaşam koşulları nedeniyle fiziki ve ruhsal açıdan güçlü ve sağlıklı olmak zorunda olan Türk insanının o dönemde adı her ne kadar

“spor” olarak adlandırılmamış olsa da bu faaliyetleri günlük rutini içerisinde yaptığını söylemek çok da zorlayıcı bir ifade olmasa gerek. Özellikle ata binmek, ok atmak, güreşmek gibi faaliyetler hem kadınlar hem de erkekler açısından günlük hayatın bir parçasıdır¹. Hatta dönemin insanları için önem taşıyan günlerde koşu ve güreş gibi alanlarda yarışlar düzenlendiği kaynaklarda mevcuttur.

Osmanlı Devleti döneminde sporsal faaliyetlere özellikle savaşa hazır olmak maksadıyla önem verilmiştir. Okçuluk, kılıç kullanımı, güreş, ata binme gibi faaliyetler noktasında talimlere önem verilmiştir. Bu talimlerin yapıldığı ve öğretildiği yerler Enderun Mektebi, Askeri Kurumlar ve Spor Tekkeleridir². Günümüz spor kulüplerine benzer bir yapılanmanın Osmanlı’daki karşılığı Spor Tekkeleridir. Spor Tekkeleri vakıf sistemiyle yönetilmiştir. En önemli özelliği ise vakıf gelirlerinin spor ve spor ve sporcuya harcanmasıdır. Osmanlı Devleti’ndeki tüm bireylere açık olan spor tekkelerinde sağlıklı, becerikli ve güçlü bireyler yetiştirilerek sporcuyu ve savaşçı bir halk oluşturulmaya çalışılmıştır. Modern Türk sporunun temellerinin atıldığı spor tekkeleri günümüz kulüplüğünün temellerini oluşturmuşlardır.³

Tanzimattan sonraki süreçte her alanda batılılaşmanın yaşandığı dönemde spor, eğitim kurumlarına “riyazet-i bedeniye” (beden terbiyesi) şeklide giriş yapmış, burada da en çok jimnastiğe ağırlık verilmiştir⁴. Birinci Meşrutiyet döneminde ilk defa Türklerin kurduğu spor kulüpleri ortaya çıkmaya başlamıştır. İnsanların spora olan ilgisinin giderek artmasıyla İkinci Meşrutiyet döneminde hükümet, beden eğitimi ve sporu sadece okul müfredatlarında yer alan beden eğitimi dersinden ibaret görmeyip bir program dâhilinde yaygınlaştırılması için yapılan çalışmalara ortam hazırlamıştır. II. Meşrutiyet dönemine kadar yasal bir çerçeve içerisinde resmi olmadan faaliyetlerini yürüten spor kulüpleri için kanuni düzenlemeler yapılmış, spor faaliyetleri teşkilatlı olarak yürütülmeye başlanmıştır⁵. Hatta Osmanlı Devleti resmi anlamda 1912 yılında olimpiyat oyunlarına katılmıştır⁶. Ancak bu çalışmaların yeterli düzeyde olduğunu ve sporun ulusal çapta yaygınlaştırıldığını söylemek güçtür.

Osmanlı Devleti’nde modern spor faaliyetleri İstanbul, İzmir ve Selanik gibi belli başlı birkaç merkezin dışında yaygınlık gösterememiş ve halka mâl edilememiştir. Bu şehirlerde çağdaş anlamdaki ilk spor kulüplerini çoğunlukla ekonomik refah seviyesinin görece daha iyi olan Osmanlı topraklarında bulunan yabancılar, ya da Osmanlı azınlıkları tarafından açıldığını vurgulamak gerekir⁷. Türkler tarafından açılan kulüplerin ise ekonomik ve idari sıkıntılarla uğraştıkları bilinmektedir. Özellikle Birinci Dünya Savaşı ve akabinde meydana gelen işgaller

¹ Murat Özmaden, “Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) Dönemi Milli Ruh ve Milli Temsil, Siyasi ve Milli Propaganda ile Ülkeyi Tanıtma-Çabaları”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, C. 7, S. 10, s. 1441.

² Fikret Soyer, “Osmanlı Devleti’nde (1839-1908 Tanzimat Dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme”, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 24, S. 1, s. 211.

³ Haydar Gölbaşı, “Osmanlı Devleti’nde Spor Tekkeleri”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 15, s. 43-52.

⁴ Veli Onur Çelik ve Nefise Bulgu, “Geç Osmanlı Döneminde Batılılaşma Ekseninde Beden Eğitimi ve Spor”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 24, s. 141.

⁵ Necla Günay, “Osmanlı Devleti’nde Kurulan Spor Cemiyetleri ve Jimnastik Derslerinin Milliyetçilik Hareketlerindeki Rolü”, *Belleten*, C. 81, S. 292, s. 920.

⁶ Cem Atabeyoğlu, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Spor”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, C.6, İletişim Yay., İstanbul 1985, s. 1477; Efkân Canşen, “Türkiye Cumhuriyeti’nin Spor Politikaları”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 17, S. 1, s.35; Çağdaş Saydam, “Türkiye’de Spor Politikaları ve İstanbul Planlarında Spor”, *International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences*, Vol. 7, Issues 46, p. 2353.

⁷ Sabri Sami Tüfek, *Cumhuriyet Döneminde Spor (1923- 1938)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2019, s. 11.

sürecinde okullarda eğitimin bile aksadığı bir dönemde sportif faaliyetlerin düzenli yürütülmesinden bahsetmek pek mümkün değildir⁸.

Türkiye’de spor alanında çağdaşları seviyesinde sistematik biçimde kapsamlı çalışmalar Cumhuriyet döneminde yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından sonraki süreçte her alanda yapılan kalkınmaya yönelik girişimlerin spora da yansdığı görülmektedir. Her ne kadar maddi imkânsızlık bu dönemde de gün yüzüne çıksa da sporun gelişmesi için neler yapılabileceği ile ilgili spor kongreleri düzenlenmek suretiyle çeşitli fikirler ileri sürülmüştür. Bu düzenlenen kongrelerden biri de 1925 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) öncülüğünde gerçekleştirilen İkinci Spor Kongresidir. Bu kongreye dair detaylı bilgiye dönemin spor faaliyetleri hakkında geniş yer veren Spor Âlemi Dergisinden ulaşılabilmektedir.

1. Spor Âlemi Dergisi

İkinci Meşrutiyet’in ilanından sonra gelen basın özgürlüğü ile birlikte artan süreli yayınlara spor ile ilgili olanları da eklenmiştir⁹. Spor ile ilgili olarak Mehmed Burhaneddin (Burhan Felek) tarafından yayınlanan “Futbol” ile spor dergiciliği 28 Eylül 1910 tarihinde başlamıştır. Ardından 1911’de Selim Sırrı “Terbiye ve Oyun” dergisini, Cem’i Halidise “İdman” dergilerini çıkarmışlardır¹⁰.

Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra Kasım ayında yayın hayatına giriş yapan Spor Âlemi dergisi 10 yıl içerisinde bazen hafta bir bazen iki haftada bir olacak şekilde toplamda 308 kez yayınlanmıştır. Anadolu’nun işgali, Kurtuluş Savaşı ve akabinde Cumhuriyet’in İlanı süreçlerinde de yayın hayatına devam eden dergi, tüm siyasi ve ekonomik zorluklara rağmen Türkiye’de spora dair bilgiler vermeye çalışmıştır. Derginin imtiyaz sahibi Çelebizade Said Tevfik, başyazarı (sermuharir) Burhaneddin Bey’dir. On beş günde bir yayınlanan ve “yalnız spordan bahseden” resimli dergi olduğu belirtilen Spor Âlemi’nin ilk sayısı 6 Teşrin Sani 1335 (6 Kasım 1919) tarihinde çıkmıştır ve 1928 yılına kadar yayın hayatına devam etmiştir¹¹. Spor Âlemi dergisinde ağırlıklı olarak futbol, boks, güreş, tenis, atletizmin yanı sıra kürek, kayak, bilardo, hokey, paten hokeyi, okçuluk, havacılık, izcilik ve jimnastik gibi tüm spor dallarını kapsayan konular ele alınmıştır. Derginin yayın politikasına bakıldığında sporun sadece beden geliştirilmesi, sağlıklı yaşam gibi fiziksel bir etkinlikten ibaret olmadığını aynı zamanda toplumu batılı yaşam tarzı ve modernleşmeyle tanıştıranın yolu olarak da görmektedir. Dergide İstanbul’dan, Anadolu’dan, Avrupa’dan, bazen de Amerika’dan spor haberleri verilmiş, alanında otorite sporcular tarafından spor dallarının kuralları gibi hususlar yazı ve çizimlerle açıklanmıştır¹².

Derginin yayınlanmaya başladığı yıllar Birinci Dünya Savaşı’nın bittiği mütareke yıllarıdır. Bu yıllarda İstanbul oldukça hareketlidir. İstanbul’un halihazırda olan kozmopolit yapısı işgalcilerin gelmesiyle ileri seviyeye gelmiştir. Kimlikler arası mücadele adeta savaş

⁸ Erol Evcin, “Atatürk’ün Spora ve Sporculara Bakışı”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 33, S. 55, s. 306.

⁹ Mustafa Mutlu, “Spor Âlemi Dergisinin Kısa Ömürlü Bir Kardeş Yayını: Keşşaf”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 10, S. 26, s. 534.

¹⁰ Hakan Aydın, “İdman (1913-1914), İlk Kapsamlı Spor Dergisi Üzerine Bir İnceleme”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 1, S.27, s.154.; Hamza Çakır, “Türk Basımında İlk Spor Gazetesi “Futbol””, *İletişim Kuram Ve Araştırma Dergisi*, S. 26, s.170; Zafer Toprak, “Türkiye’de Sporun Tarihi – Spor Âlemi Dergisi ve Türkiye’de İdman,” *Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi*, S. 20, 1998, s. 5-9; Faruk Eken, “İlk Resmi Spor Dergisi: Türk Spor Kurumu Dergisi’ne Bir Bakış (1936-1938)”, *Belgi Dergisi*, C.2, S. 20, s. 2539; Levent Ceylan vd., “Türk Spor Politikasının Tarihsel Gelişimi: Devlet ve Spor”, *Sporda Akademik Yaklaşımlar-6*, Ed. İdris Kayantaş ve Mehmet Söyler, Gece Kitaplığı Yay., Ankara 2020, s. 178.

¹¹ Toprak, a.g.m., s. 5; Ali Eroğul, Spor Âlemi (1919-1929): *A Turkish Sports Magazine in the Transition Period From the Ottoman Empire to the Turkish Republic*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010, s. 44-49.

¹² A. Eroğul, a.g.t., 56-60.

meydanlarından spor sahalarına taşınmıştır. Böylece spor daha çok kitlelere ulaşmış, spor yapanların yanında izleyen taraftar grupları oluşmaya başlamıştır¹³.

Spor Âlemi ise Osmanlı topraklarında dünyadan getirdikleri spor haberleri ile sporun Osmanlı'dan dünyaya açılan penceresi haline gelmiştir. Aynı zamanda dergi sahipleri sporun sevdirmesi ve yaygınlaştırılması için turnuvalar düzenlenmesine öncülük etmişler, Anadolu'daki takımların desteklenmesi için spor malzemeleri ve kupalar göndermişlerdir.¹⁴ Spor Âlemi Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş evresini etkin bir biçimde yansıtmakla kalmamış, Cumhuriyet'in kurulmasından sonra da yayın hayatına devam ederek Türkiye'de sporun sevilmesi ve yaygınlaşması için çalışmalarını sürdürmüştür.¹⁵

2. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ)'nin Kurulması

Temelleri İstanbul'da atılan TİCİ resmen 31 Temmuz 1922 Pazartesi Şehzadebaşı'ndaki Letafet Apartmanı'nda kurulmuştur¹⁶. Ali Sami (Yen) Bey başkanlık görevine seçilmiş ve kuruluşundan kısa bir süre sonra futbol, güreş ve atletizm federasyonlarının kuruluş süreçleri tamamlanmıştır.¹⁷ Diğer şehirlerde mıntıklar kurularak teşkilâta bağlanmıştır. Mıntıkların kurulmasını takip eden süreçte mıntıkalar lig maçları düzenlenmeye başlanmıştır. TİCİ'nin Futbol Federasyonu TİCİ'ne bağlı bütün mıntıkların düzenlediği ligler üzerinde etkili ve son karar mercii durumundadır¹⁸.

Cumhuriyet kurulduktan sonra Ankara hükümetinin spora dair ciddi yaklaşımları 1924 Olimpiyatları'na katılım sürecinde şekillenmeye başlamıştır. 1924 Paris Oyunları'na Selim Sırrı Tarcan'ın komite tarafından davet edilmiş ve buraya gidebilmek için hükümetten yardım istemiştir. Savaştan yeni çıkmış bir devletin bu isteği olumlu karşılayacağını beklemeseler de uluslararası arenada daha görünür olunmasını sağlayacak olimpiyat oyunlarına katılmayı dış politik bir fırsat olarak gören Ankara, mektuba olumlu cevap vermiş ve böyle TİCİ'nin statüsü değişmiştir¹⁹.

TİCİ bundan sonraki süreçte devletin "meşru spor örgütü" durumuna geçmiştir. Olimpiyat Oyunlarına katılmak için başlayan süreç, bunun için gerekli olan federasyonları kurulması, uluslararası birliklere kaydının yapılması yönetim organizasyonunun yapılması gibi bir dizi çalışmaların yapılmasına vesile olmuştur. Bunun yanında kamuya yararlı dernek sayılması sayesinde çeşitli vergilerden muaf tutulmuş, doğrudan devlet desteği sayesinde de faaliyetlerini hızlandırmıştır²⁰.

Türkiye'yi dışarıda temsil etmeye hükümetçe yetkili kılınmış tek spor örgütü durumuna gelen TİCİ, 5-12 Eylül arasında Birinci Umumi Kongresi'ni Ankara'da Türk Ocağı'nda gerçekleştirmiştir. Kongre başkanlığını Adliye Vekili Necati Bey yapmıştır. Bu kongrede TİCİ'nin yeni nizamnamesi onaylanmış böylece spor yönetiminde kurumsallaşma süreci

¹³ Z. Toprak, a.g.m., s. 5-6.

¹⁴ A. Eroğul, a.g.t., s. 61-63.

¹⁵ Z.Toprak, a.g.m., s. 5-6.

¹⁶ Mehmet Yüce, *Ayak Topu Hikayeleri*, Tam Saha, S. 126, 2015, s. 62; başka bir kaynakta cemiyetin kuruluş tarihi 22 Mayıs 1322 olarak kayıtlıdır bkz. Fevzi Çakmak, "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (Türk Spor Kurumu)", *Türkiye Ansiklopedisi*, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr>.

¹⁷ F. Çakmak, a.g.m., s.1.

¹⁸ M. Yüce, a.g.m., s. 62.

¹⁹ Harun Özmaden, *Cumhuriyet Dönemi İlk Spor Teşkilatı Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (1922-1936)'nın Yapılanma Sürecinde Beden Eğitimi ve Sporun Fonksiyonları, Fonksiyonlarındaki Değişimler ve Toplumsal Hayata Etkileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1999, s. 54.

²⁰ F. Çakmak, a.g.m., s.3; E. Canşen, s. 37, Ç. Saydam, a.g.m., p. 2353; Ömer Faruk Yücel ve Arda Umut Saygın, *Cumhuriyet Devri Beden Terbiyesi ve Spor Politikaları Çerçevesinde Maç Dergisi Üzerine Bir İnceleme*", *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, C. 11, S. 1, s. 439.

başlamıştır²¹ Kongrede basketbol, voleybol ve tenis federasyonlarının İzmir’de kurulması teklif edilmiş ve Tenis Federasyonu’nun İzmir’de kurulmasına karar verilmiştir. Bundan başka birçok spor dalı için federasyon kurulması ve spor için belediyelerin ve bakanlıkların işleri kolaylaştırmaları hakkında bir dizi karar alınmıştır. Daha sonra federasyon başkanlarının seçimleri yapılmış, on federasyonun başkanları belirlenmiştir. Bunlar arasından en ilgi çeken elbette futbol federasyonu başkanı seçimi olmuş, ilk futbol federasyonu başkanı Yusuf Ziya (Öniş) Bey olmuştur²².

3. İkinci Spor Kongresi

Türkiye’de sporun geliştirilmesi için yapılan birçok çalışma devam etmiş ve TİCİ’nin ikinci genel kongresi 18 Eylül 1925 Cuma günü Ankara’da belediye salonunda yapılmıştır. Saat 14.30’da başlayan kongrenin açılış konuşmasını Başvekil İsmet Paşa yapmıştır.

İsmet Paşa konuşmasında “şimdiye kadar spora dair yapılan çalışmalara karşılık elde edilen neticelerin istenilen derecede olmadığını ve sarf edilen emeklerin karşılığının istenilen düzeyde olmamasına tahammül edilemeyeceğini belirtmiştir”²³.

Paşa’nın bu sözleri “söyleyen kişi saltanatın gençliğinden habersiz bir veziri değil, Cumhuriyet idaresinin asil ruhlulu, gençliğin samimi ve alakadar mürşidi kıymetli başvekilidir” şeklinde Spor Âlemi Dergisi’nde yorumlanmıştır. Dergi yazarları Paşa’nın konuşmasının bu yüzden önemli olduğunu vurgulamışlardır. İsmet Paşa’nın yüksek fikirli sözleriyle sadece siyasete değil, icabında aynı kuvvetli cümlelerle gençliğe de hitap edebildiğinin üzerinde durulmuştur. Paşa’nın konuşmasının özünde fikri samimiyet ve gençliğe uyarı bulunduğu Spor Âlemi yazarlarının üzerinde durdukları hususlardır.

Paşa kongrede samimi ve açık bir ifade ile iktisadın “irad-ı gayri mütenasip” nazariyesine de dokunmuştur. Konuşmasını “eskiden herkesin hükümet sporu himaye etmeli, Avrupalılar siyasi seyahatlerde bile spor teşkilatlarından istifade ediyorlar” söylemlerinden bahsederek sürdüren İsmet Paşa, hükümetin spora verdiği destek sayesinde bu tarz konuşmaların yersiz olduğunu belirtmiştir. Kamuoyunun ve hükümetin geniş desteğini alan spordan faydalı neticeler beklemenin her Türk vatandaşının hakkı olduğunu da vurgulamıştır.

Paşa muhtemelen Türkiye ve Rusya arasındaki dostluk ilişkilerinin geliştirilmesi için 1924’te düzenlenen futbol karşılaşmasına atıfta bulunarak “Oldukça eski bir hadise fakat çok canlı hakikatleri ifade eden meşhur anı Moskova seyahati...! Hiç unutamam: “bu olamaz, spor kulüpleri hurredir (hür köle olmayan). Hükümetin ve siyasetin propagandası olmak ne demek ne hakla gideceksiniz” söylemlerinin yersiz olduğunu Paris Olimpiyatlarında başarı elde eden Uruguay örneğiyle açıklamıştır. “Bir Uruguay’ı bizlere haritada arattıran Paris Olimpiyatında temin ettiği muvaffakiyettir. Son Bulgaristan turnesinin Türk-Bulgar siyasi ilişkileri üzerinde ne derin bir tesir yaptığından şüphe var mı? Gazi Paşa’dan tutunuz da en aşağı tabakaya kadar her fert sporumuzla alakadardır”. Ayrıca hükümetin, tüm ekonomik zorluklara rağmen binlerce lirayı ayırdığı sporun bu gibi getirilerinin beklenmesinin normal olduğunu vurgulamıştır.

Günümüzde sahte dostluğun ve açık düşmanlığın sadece iki rakip kulüp arasında değil, aynı kulübün içerisinde de olduğuna dikkat çekmiştir. Aynı kulüp içerisinde yer alan kişilerin (büyükler, küçükler, gençler, ihtiyarlar dahası futbolcular, atletler, denizciler gibi guruplara tesadüf ederiz). Hatta kulüp içerisinde yer alan gruplar içerisinde bile bir takım girift meselelerden dolayı ayrılıklar olduğunu belirtmiştir. Paşa sözlerine “Gençliğin doğru görüşle, açık sözlülükle, bakir samimiyetlerle birbirlerine bağlanmaları icap ederken, o maalesef

²¹ Ali Emrah Tokatlıoğlu, *İki Dünya Savaşı Arası Dönemde Türkiye’de Spor ve Siyaset İlişkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, s. 42-43.

²² H. Özmaden, a.g.t., s. 102.

²³ *Spor Âlemi*, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 12.

mütekabil bir âdem-i emniyet, çetrefil bir samimiyet, muzır bir zıddiyetle yekdiğerine alakadardır”. Böyle bir durumun sporun içerisinde yer almasının Ateşin bir çora teşkil etmesi lazım gelen gençliğin ta içerisinde böyle şahsi menfaat ve şahsi menfaatlerin öne çıktığı spor anlayışı ile vatanın kendilerinden beklentileri arasında uçurum olduğunu belirten İsmet Paşa sözü spor oluşumlarına da getirmiştir. “Her husustaki teşkilatımız gibi sporda da ala maşallah federasyonlar, mıntıklar, birlikler tas tamam ve yerli yerindedir. Fakat bunların vaziyetini biz bir türlü anlayamıyoruz” diyerek kuruluş maksadı gençlerin fikri ve bedeni gelişimlerini sağlamak olan federasyon ve kuruluşların kendi şahsi menfaatlerinden dolayı birbirleriyle hasım olan birkaç “kodaman”ın hâkim olduğu birtakım grupların elinde kaldığını ifade etmiştir. Cahil çocuk, lise talebesi, aklı eren ermeyen herkesin buna alet olduğunu belirten İsmet Paşa, sporda şeffaflığa ve samimiyete vurgu yapmıştır. Üstelik bunun sporun gelişmesine mani bir durum olduğundan üzerinde hassasiyetle düşünülmesi gerektiğini söyleyerek federasyon ve kulüpleri bu konuda uyarmıştır.

Spor Âlemi Dergisi’nin Paşa’nın bu konuşmasına bakışı ise “kongrede çeşitli övgüler, teşekkürler bekleyenlerin İsmet Paşa’nın samimiyeti, açık kalpliliği ve tok sözlülüğüyle karşılaştıkları, Başvekalin sözlerinin gençlik ve sporla ilgilenenler için üzerinde ciddiyeyle düşünülmesi lazım gelen veciz bir ders, şimdilik samimi bir ihtardır” şeklinde yorumlanmıştır.

İsmet Paşa konuşmasında yeni Türkiye’mizin esaslarını vurgulamış aynı tatbikin kulüplere de uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Paşa, Yeni Türkiye’nin dünyada diğer hükümetler arasında güzide bir yerde, her türlü baskı ve tahakkümden uzak, hür ve yeni bir vatanın adı olduğunu bunun spora da yansımaları beklediğini şu sözlerle aktarmıştır:

“Bu kıymetli fikri sporumuza da tatbik ederek diyeceğim ki: “kulüpler içinde kulüpçülükten bağımsız, üyeleri arasında tam bir samimiyet, ahlak ve karakter, ilkelerine sadakat, teşkilatlarında her türlü menfaat, baskıcılık ve tahakkümlerden bağımsız, kaynakları bol bir gençlik, vesaiti bol faal bir spor teşkilatı, bu spor teşkilatı Türkiye Cumhuriyeti’nde de müessesdir. Ben bekliyorum bu günü, böyle günü...!. İsmet Paşa bu sözlerle konuşmasını noktalamış sporun öneminden, Türkiye’nin uluslararası arenada tanınırlığına vereceği desteğin küçümsenmemesi gerektiğini, sporun dayanışma ve samimiyetin yanında son zamanlarda toplumu birleştirici bir güç olduğunu vurgulamış ve konuşmasının ardından kongreyi başlatarak salondan ayrılmıştır.

4. İkinci Spor Kongresinin Çalışmaları

İsmet Paşa’nın açış konuşmasının ardından çalışmalarına başlayan kongrede öncelikle divan seçimi yapılmıştır. Kongre Divan başkanlığına Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey, ikinci başkanlığına Fethi Tahsin Bey (futbol hakemi ve Hilal Spor Kulübünün kurucu başkanı) tayin edilmiştir. Katipliğe Kenan Bey, Saim Turgut Bey, Feridun Dünder Bey ve Hami Bey seçilmişlerdir²⁴.

Hamdullah Suphi Bey kongre konuşmasından sonra işlerinin çokluğundan bahsederek başkanlığı ikinci Başkan Fethi Tahsin Bey’e terk etmiş, Fethi Tahsin Bey kongrenin sonuna kadar başkanlığı başarıyla yerine getirmiştir.

Müzakereler, kongrenin başlamasından bir gün evvel mıntıklardan gelen temsilciler tarafından hazırlanan gündem maddeleri çerçevesinde devam etmiştir. Öncelikle federasyon yetkilileri raporlarını sunmuş, genellikle maddi sıkıntılardan duyulan rahatsızlığı dile getirmişlerdir.

Bundan sonra TİCİ’nin nizamnamesinin tadilatıyla meşgul olmak üzere Ali Sami, Yusuf Ziya, Burhaneddin, Ahmed Şerafeddin ve Üsküdar İdman Ocağından Şevket Beylerden

²⁴ H. Özmaden, a.g.t., s. 102.

mürekkep bir komisyon teşkil edilmiştir. Edirne mıntkasından Ekrem ve Trabzon mıntkasından Celal Beyler de hesap müfettişi seçilmişlerdir. Tadil komisyonu nizamnamenin tadil edilecek maddeleriyle meşgul olurken müfettişler de 1924 ve 1925 senelerinin genel merkez ve federasyonların muhasebelerini tetkik etmişlerdir.

Kongrenin gündem maddeleri olarak Askeri Mıntkalar Nizamnamesi, Sporculara Verilen Cezaların Affı Meselesi, Maarif Spor Teşkilatı, TİCİ Nizamnamesinde Yapılan Bazı Tadilatlar, Federasyon Seçimleri, İdmanlılar Bayramı konuları ele alınmış ve karara bağlanmıştır.

5. İkinci Spor Kongresinde Karara Bağlanan Konular

5.1. Askeri Mıntkalar Nizamnamesi

Kongrede asker sporcuların vaziyeti gündeme gelmiş ve ordu mensuplarının spor yapmasını sağlamak amacıyla bazı düzenlemeler yapılmıştır. Askeri mıntkalar için düzenlenen layihanın maddeleri görüşülmüştür. Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Başkanlığı (Genel Kurmay) Talim ve Terbiye Reisi Miralay Hüseyin Hüsnü Emir Bey, heyete hazırladığı layihayı vermiş ve on iki maddeden oluşan layihasını müdafaa etmiştir.

Yapılan müzakereler neticesinde askeri mıntkalar layihası ile ilgili olarak şu kararlar alınmıştır:

a. En aşağısı alay olmak üzere her alay bir spor yurduna sahip olacaktır. Alay olmayan yerlerdeki askerler sivil kulüplerde müsabaka yapabilecektir.

b. Sivil ya da zabıt olan askeri okul öğrencileri bu askeri yurtlar haricinde hiçbir kulübe giremezler.

c. Teşkilat-ı askeriye içerisinde bulunan askeri müesseseler, asker alım dairelerinde okul ve hastanelerde bulunan sivil memurlar sivil kulüplere girebilirler. Yedek subay adayları hizmet görevini yapanlar önceden mensup oldukları kulüpler buldukları şehirde ise eski kulüpleriyle ilişkileri devam edecektir. Yalnız mensup oldukları askeri yurtda ve eğer yurtda mensup ise eski takımına karşı oynamayacaklardır. Askeri yurtlar buldukları yerin spor mıntkalarında bir kulüp gibi lig maçlarına iştirak edebilirler. Askeri takım mıntka şampiyonluğu kazanırsa Türkiye müsabakalarına iştirak için Ankara'ya gidecek ve masrafları federasyon tarafından karşılanacaktır.

d. Milli ve karma takımlarda bulunan askerler mensup oldukları garnizon kumandanından müsabaka eğer memleket haricinde ise Erkan-ı Harbiye-i Umumiye izniyle Savunma Bakanlığında müsabaka için izin alacaklardır. Bütün askeri teşkilat bir mıntka addedilir. Mıntka reisi de Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Reisidir.

Ordu spor teşkilatının düzenlenmesinden sonra diğer gündem maddelerine geçilmiştir²⁵.

5.2. Sporculara Verilen Cezaların Affı

Yıl içerisinde çeşitli sebeplerle ceza alan sporcuların cezalarının affı kongrede gündeme gelen diğer bir konudur. Futbol Federasyonu Başkanı Yusuf Ziya Bey özellikle İstanbul sporunu ilgilendiren 13 imzalı bir takrir vermiştir. Bu takrir ile spor teşkilatının henüz genç olması hasebiyle kesinleşen ya da henüz kesinleşmemiş cezaların kaldırılması talep edilmektedir. Bu talebi Güreş Federasyonu Başkanı Burhaneddin Bey de teyit etmiş fakat İstanbul murahhaslarından Mahmud Eşref ve bilhassa Şerafeddin Beylerin verdiği izahat üzerine bu takrir reddedilmiştir. Cezaların affıyla ilgili Şerafeddin Beyin verdiği takrir 75 oy ile kabul edilmiş ve buna göre önceden verilen ve kesinleşen cezalar aff edilmiştir. Özellikle şikeye cüret edenlerin şiddetli biçimde cezalandırılması hususuna takrirda yer verilmiştir.

²⁵ Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 13.

Kulüp değiştirdiği gerekçesiyle cezalandırılan oyuncular bu takrime göre cezalandırılacak grupta yer almadığından cezaları af olunmuřtur²⁶.

5.3. Maarif Spor Teşkilatı

Maarif teşkilatı meselesi kongrede mevzu bahis olan ve genel hatlarıyla karara bağlanan bir konu olmuştur. Maarif Vekaletinin tespit ettiği esaslara göre öğrenciler 17 yaşından evvel futbol oynayamayacaklardır. Bu yaştan sonra da ancak kendi okullarının kulübünde oynayabileceklerdir. Bu kararlar için sebep olarak öğrencilerin spor ve bilhassa futbol yüzünden tembellik ettiklerinin ileri sürülmesidir. Maarif Vekilinden konu ile ilgili olarak görüş istenmiş ve O da eğitim bakımından düzenlilik göstermeyen öğrencinin futbol oynamasına ve kulüplere girmesine mâni olmak şeklinde bir fikir ileri sürmüştür. Böylece öğrencilerin futbol oynamak ve bir kulübe girebilmek için daha fazla çalışması amaçlanmıştır.

Spor Âlemi Dergisi bu konuya biraz mesafeli yaklaşmıştır. Bu haliyle yapılan bir düzenleme ile kulüplerin olumsuz etkileneceğini zira kulüplerin en kıymetli üyelerini öğrencilerin oluşturduğunu vurgulamıştır. Bir taraftan futbolda gelişme sağlanabilmesi için binlerce lira harcanırken alınacak bu kararın istenilen gayeden uzaklaşmak demek olacağı belirtilmiştir. Dergi yazarları Maarif Vekaletinin bu meseleye memleket sporu için zarar gelmeyecek bir şekilde yaklaşacağını umduklarını beyan etmiřlerdir²⁷.

5.4. Nizamnamede Yapılan Tadilat ve Seçimler

Kongrenin son günü TİCİ Nizamnamesinde zaman içerisinde duyulan ihtiyaçlara binaen bazı maddelerinde düzenlemeler yapılmıştır. Kongrenin ilk gününde konuyla ilgili oluşturulan encümenin yaptığı çalışmalar neticesinde önerdikleri düzenlemeler okunmuş ve bu öneriler genellikle kabul görmüştür.

Yapılan tadilata göre bundan böyle mıntıklar fennî, idarî, malî bütün hususlar için doğrudan doğruya federasyonlarıyla temas edecektir. Yalnız tescil ve bütçe konularında eskiden olduğu gibi genel merkeze bilgi verilecektir. Kulüplere verilen cezalar ikinci derecede mıntika merkezi tarafından incelendikten sonra karara bağlanacaktır nihai karar ise federasyon tarafından verilecektir.

Verilen ilk karar birkaç kulübü ilgilendirecek mahiyette ise TİCİ başkanlığında federasyonların başkanlarının katıldığı divan kurulunda görüşüldükten sonra karara bağlanacaktır.

5.5. TİCİ Genel Merkezinin Yeniden Yapılandırılması

TİCİ Merkezi Ankara'da olduğu için genel merkezin Ankara'da kalması kararlaştırılmıştır. Her üç ayda bir genel merkezde bir toplantı düzenlenecektir. Genel merkeze diğer mıntıklardan birer murahhasın gelmesi uygun görülmüş ve bunun için de bir seçim yapılmıştır. Neticede Ankara mıntikasından binbaşı İsmail Hakkı, Edirne mıntikasından Ekrem, İzmir mıntikasından da Hamid Arslan beyler genel merkez azalığına seçilmiřlerdir²⁸.

5.6. İdman Bayramı Günü

Sporun gençler arasında yaygınlaştırılması ve sevdirmesi, milli birlik ve beraberliğin artırılması maksadıyla kongrede Cumhuriyet'in ilanı gününün İdman Bayramı günü olarak belirlenmesi ve kutlanması kararlaştırılmıştır. O gün Türkiye'nin her tarafından hayır kurumları

²⁶ Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 13.

²⁷ Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 14.

²⁸ Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 14.

yararına büyük spor turnuvaları düzenlenmesi ve bununla ilgili çalışmaların yapılması uygun görülmüştür²⁹.

5.7. Genel Merkez Yönetim ve Federasyonların Belirlenmesi

Genel merkez ve federasyon başkanlıkları için seçimler yapıldıktan sonra kongre bitmiştir. Yapılan seçim neticesinde TİCİ Başkanlığına Ali Sami Yen seçilmiştir. İkinci başkanlığa Saib Servet Bey, Yazı İşlerine Kamil Bey, Muhasebe ve Vezne işlerine Ferid Faik Bey ve üyeliklere de İsmail Hakkı (Ankara), Ekrem (Edirne), Hamit (İzmir) Beyler seçilmişlerdir. Federasyon Başkanlıkları ise şu şekilde teşekkül etmiştir.

Futbol Federasyonu: Başkan Yusuf Ziya (102 oy ile) Bey; İkinci Başkan Fethi Tahsin, Yazı İşleri Sedat Rıza, Muhasebe ve veznedar Ahmed Şerefeddin, Müfettiş Saim Turgut Beyler.

Atletizm Federasyonu: Başkan Unvan (107 oy ile) Bey, İkinci Başkan Burhaneddin, üyeler ise Refik Cevdet, Fethi, Ahmet Fikri Beyler.

Güreş ve Halter Federasyonu: Başkan Burhaneddin Bey, İkinci Başkan Fikri, üyeler Seyfi ve Sadullah Vehbi beyler.

Su Sporları Federasyonu: Başkan Bahriye kumandanı Celal Bey, İkinci Başkan Farisi Bey, üyeler Selahaddin Hayreddin ve Kâmil Beyler.

Hokey Federasyonu: Başkan Tahir Bey, İkinci Başkan Hakkı Bey, üyeler Feridun Şinasi ve Mahmud Eşref Beyler.

Tenis Federasyonu: Başkan Mustafa Server Bey, İkinci Başkan Galip Bey, üye Zeki Bey.

Boks Federasyonu başkanlığına Kemal Ragıp Bey yeniden seçilmiştir³⁰.

Spor Âlemi Dergisi'ne göre yapılan seçimler bazı kişilerin propaganları etrafında şekillenmiş ve Türk sporu için istenilen netice gerçekleşmemiştir. Seçilen kişilerin önyargılarını bir tarafa bırakarak tarafsız bir şekilde Türk sporunun gelişmesi için çalışmaları yönünde telkinde bulunulmuştur.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nin son döneminde Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kasım ayında yayım hayatına giriş yapan Spor Âlemi Dergisi Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da Türkiye'de sporun halka sevdirilip benimsenmesi için önemli yazıların yayınlandığı bir spor dergisi olmuştur. Dergide Türk halkına yabancı olan spor dallarının tanıtılmasından, yapılan spor faaliyetlerinin duyurulmasına birçok önemli konulara değinilmiştir. Türkiye'de sporun geleceği ile ilgili önemli planlamaların yapıldığı spor kongreleri de dergide kendine yer bulmuştur. İkinci Spor Kongresinde spora dair birtakım meseleler görüşülmüş ve kararlar alınmıştır. Ancak kongrenin verimli geçip geçmediği noktasında Spor Âlemi Dergisi yazarlarının beklentilerinin karşılanmadığı görülmektedir. Özellikle başkanlığın Hamdullah Suphi Bey'den Fethi Bey'e geçtikten sonra tartışmaların amacından uzak seyrettiği ve Fethi Bey'in de buna seyirci kaldığı vurgulanmıştır. Sporun birleştiriciliği ve gereksiz dedikoduların bir tarafa bırakılması yönünde bir delege bir fikir attığında bunun bir kulüp ya da şahsi görüş kabul edilip bir diğerinin söz alıp onun görüşünü çürütmeye çalışması gibi hadiselerin yaşanmasının kongrenin hâkim bir fikir etrafında bütünleşemediğinin göstergesi olarak

²⁹ Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 14.

³⁰ Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4, s. 14.

belirtilmiştir. Federasyonlar tarafından şikâyet edilen konuların başında ekonomik yetersizlik gelmekle birlikte çözüm noktasında kongrede herhangi bir fikrin ortaya konulmamış olması bir eksiklik olarak görülmüştür. Dolayısıyla İkinci Spor Kongresinde sporun hakettiği değeri görmesi ve geliştirilmesi noktasında hiçbir temsilci tatmin edici fikir beyan etmemiş ve Spor Âlemi Dergisi'ne göre öylesine boş geçmiş ve basit sorunların halledildiği kongre olmaktan öteye gidememiştir. Her ne kadar Spor Âlemi Dergisi İkinci Spor Kongresi için eleştirel yaklaşmış olsa da henüz yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nde sporun gelişebilmesi için Türk sporunun önde gelen isimlerinin bir araya gelip neler yapılacağı ile ilgili düşüncelerini paylaşımları sporun gelişimi açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

Sürekli Yayınlar

Spor Âlemi, 1 Ekim 1925, 7. Yıl, S.4.

Tetkik Eserler

Atabeyoğlu, Cem, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Spor”, Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, C.6, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, ss. 1474-1518.

Aydın, Hakan, “İdman (1913-1914), İlk Kapsamlı Spor Dergisi Üzerine Bir İnceleme”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 1, S. 27, 2009, ss. 153-170.

Canşen, Efkan, “Türkiye Cumhuriyeti’nin Spor Politikaları”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 17, S. 1, 2015, ss.33-48.

Ceylan Levent vd., “Türk Spor Politikasının Tarihsel Gelişimi: Devlet ve Spor”, Sporda Akademik Yaklaşımlar-6, (Ed. İdris Kayantaş ve Mehmet Söyler), Gece Kitaplığı Yay., Ankara 2020.

Çakır, Hamza, “Türk Basınında İlk Spor Gazetesi “Futbol””, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S. 26, 2008, ss.169-196.

Çakmak, Fevzi, “Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (Türk Spor Kurumu)”, Türkiye Ansiklopedisi, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr>.

Çelik, Veli Onur ve Bulgu Nefise, “Geç Osmanlı Döneminde Batılılaşma Ekseninde Beden Eğitimi ve Spor”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 24, 2010, ss. 136-140.

Eken, Faruk “İlk Resmi Spor Dergisi: Türk Spor Kurumu Dergisi’ne Bir Bakış (1936-1938)”, Belgi Dergisi, C.2, S. 20, 2020, ss. 2537-2552.

Eroğul, Ali, Spor Âlemi (1919-1929): A Turkish Sports Magazine In the Transition Period From the Ottoman Empire to the Turkish Republic, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.

Erol Evcin, “Atatürk’ün Spora ve Sporculara Bakışı”, Tarih Araştırmaları Dergisi, C. 33, S. 55, 2014, 303-78,

Gölbaşı, Haydar, “Osmanlı Devleti’nde Spor Tekkeleri”, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 15, 2018, ss. 43-52.

Günay, Necla, “Osmanlı Devleti’nde Kurulan Spor Cemiyetleri ve Jimnastik Derslerinin Milliyetçilik Hareketlerindeki Rolü”, Belleten, C. 81, S. 292, 2017, ss.917-946.

Mutlu, Mustafa, “Spor Âlemi Dergisinin Kısa Ömürlü Bir Kardeş Yayını: Keşşaf”, İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.10, S. 26, 2021, ss. 533-554.

Özmaden, Harun, Cumhuriyet Dönemi İlk Spor Teşkilatı Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (1922-1936)’nın Yapılanma Sürecinde Beden Eğitimi ve Sporun Fonksiyonları, Fonksiyonlarındaki Değişimler ve Toplumsal Hayata Etkileri, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1999.

Özmaden, Murat, “Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) Dönemi Milli Ruh ve Milli Temsil, Siyasi ve Milli Propaganda ile Ülkeyi Tanıma-Tanıtmaya Çabaları”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, C. 7, S. 10, 2010, ss. 1439-1457.

Saydam, Çağdaş, “Türkiye’de Spor Politikaları ve İstanbul Planlarında Spor”, International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences, Volume 7, Issues 46, p. 2352-2363.

Soyer Fikret, “Osmanlı Devleti’nde (1839-1908 Tanzimat Dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C. 24, S. 1, 2004, ss. 209-225.

Tokatlıoğlu, Ali Emrah, İki Dünya Savaşı Arası Dönemde Türkiye’de Spor ve Siyaset İlişkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013.

Toprak, Zafer, “Türkiye’de Sporun Tarihi – Spor Âlemi Dergisi ve Türkiye’de İdman,” Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi, S. 20; 1998, ss. 5-9;

Tüfek, Sabri Sami, Cumhuriyet Döneminde Spor (1923- 1938), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2019.

Yüce, Mehmet, “Ayak Topu Hikayeleri”, Tam Saha, S. 126, 2015, ss. 60-65;

Yücel, Ömer Faruk, Saygın, Arda Umut, “Cumhuriyet Devri Beden Terbiyesi ve Spor Politikaları Çerçevesinde Maç Dergisi Üzerine Bir İnceleme”, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, C. 11, S. 1, 2023, s. 437-473.